

EVROPSKI PARLAMENT

2004

2009

Dokument zasedanja

A6-0503/2007

11.12.2007

POROČILO

o strategiji EU za Srednjo Azijo
(2007/2102(INI))

Odbor za zunanje zadeve

Poročevalec: Cem Özdemir

PR_INI

VSEBINA

	Stran
PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....	3
MNENJE ODBORA ZA RAZVOJ	19
MNENJE ODBORA ZA MEDNARODNO TRGOVINO.....	22
IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU.....	26

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o strategiji EU za Srednjo Azijo (2007/2102(INI))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Srednji Aziji, zlasti resolucij z dne 26. oktobra 2006 o Uzbekistanu¹, 12. maja 2005 o Kirgizistanu² in 16. marca 2006 o Kazahstanu³,
- ob upoštevanju sporazumov o partnerstvu in sodelovanju, sklenjenih med EU ter Uzbekistanom, Kirgiško republiko in Kazahstanom, ki so začeli veljati leta 1999, začasnega sporazuma o trgovini in trgovinskih zadevah med EU in Tadžikistanom⁴, ki je bil podpisan 11. oktobra 2004, sporazuma o partnerstvu in sodelovanju med EU in Tadžikistanom, ki še ni bil ratificiran, ter predloga Komisije za začasni sporazum o trgovini in trgovinskih zadevah med EU in Turkmenistanom,
- ob upoštevanju klavzul o človekovih pravicah v teh sporazumih,
- ob upoštevanju zaveze EU, da bo spodbujala uresničevanje razvojnih ciljev novega tisočletja, ki so jih določili Združeni narodi, in Evropskega soglasja o razvoju,
- ob upoštevanju strategije EU za novo partnerstvo s Srednjo Azijo, ki jo je sprejel Evropski svet 21.–22. junija 2007,
- ob upoštevanju akcijskega načrta EU o energetski politiki za Evropo (marec 2007) ter sodelovanja na področju energetike med EU, obalnimi državami Črnega morja in Kaspijskega jezera ter njihovimi sosednjimi državami,
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 26. septembra 2007 o evropski zunanji politiki na področju energetike⁵,
- ob upoštevanju pobude Baku za razvoj energetskega sodelovanja in prometa med EU ter državami črnomorske in kaspijske regije,
- ob upoštevanju memorandumov o soglasju, sklenjenih z Azerbajdžanom in Kazahstanom v zvezi z razvijanjem zunanje politike v korist energetskih interesov Evrope,
- ob upoštevanju zadevnih sklepov Sveta, vključno s sklepi o Uzbekistanu z dne 23. maja, 13. junija, 18. julija, 3. oktobra in 14. novembra 2005, 13. novembra 2006 ter 5. marca, 14. maja in 15. oktobra 2007 ter sklepov o Srednji Aziji z dne 23. aprila 2007,
- ob upoštevanju sankcij, ki jih je EU uvedla proti Uzbekistanu po pokolu v Andižanu in so bile naknadno podaljšane, ter delne odprave in pogojnega začasnega preklica vizumskih

¹ UL C 313 E, 20.12.06, str. 466.

² UL C 92 E, 20.04.06, str. 390.

³ UL C 291 E, 30.11.06, str. 416.

⁴ UL L 340, 16.11.04, str. 2.

⁵ Sprejeta besedila, P6_TA(2007)0413.

sankcij maja in oktobra 2007 za obdobje 6 mesecev,

- ob upoštevanju Evropske pobude za demokracijo in človekove pravice, ki se je začela izvajati leta 2003 s ciljem spodbujati človekove pravice ter podpirati reformo kazenskega prava, demokracijo, dobro upravljanje, svobodo medijev, pravno državo, varnostne strukture (policijo/oborožene sile) in preprečevanje sporov,
 - ob upoštevanju srečanja trojke zunanjih ministrov s predstavniki Srednje Azije, ki je potekalo 30. junija 2007 v Berlinu v navzočnosti posebnega predstavnika EU Pierra Morela in portugalskega predsednika vlade,
 - ob upoštevanju člena 45 svojega poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za zunanje zadeve ter mnenj Odbora za razvoj in Odbora za mednarodno trgovino (A6-0503/2007),
- A. ker leži pet držav, skupno imenovanih Srednja Azija (Kazahstan, Kirgiška republika, Tadžikistan, Turkmenistan in Uzbekistan), na osrednjem križišču med Evropo in Azijo in ker te države zgodovinsko in tradicionalno predstavljajo pomemben kraj srečevanja dveh celin in prehajanja med njima,
- B. ker EU vztraja pri tem, da je treba povsod v Srednji Aziji doseči napredek v smeri večje stabilnosti in rastočih ravni gospodarskega, demokratičnega in človeškega razvoja ter varnosti ljudi, za kar ima tudi jasen interes, in ker mora vedno izpolnjevati svojo obveznost vključevanja človekovih pravic v vse sporazume s tretjimi državami ter spodbujanja demokracije prek usklajenih politik in uporabe najprimernejših sredstev za te namene; ker bo to jamčilo za njeno verodostojnost in končno prispevalo k temu, da postane vedno bolj učinkovit akter v odnosih do te regije in širše,
- C. ker je stabilnost v Srednji Aziji v svetovnem interesu, saj bi lahko resna in dolgotrajna nestabilnost v eni od petih držav imela katastrofalne posledice za celotno regijo ter bi lahko na več načinov vplivala tudi na EU in njene države članice,
- D. ob upoštevanju tveganj, povezanih z odvisnostjo od uvoza iz nestabilnih regij in od nestabilnih dobaviteljev, ter potrebe po vzpostavitvi zanesljivih, dostopnih in obstojnih energetskega poti,
- E. ker je varnost in stabilnost ter spoštovanje človekovih pravic in pravne države v državah Srednje Azije v interesu EU, saj strateški, politični in gospodarski razvoj ter vse večji čezregionalni izzivi v Srednji Aziji tudi neposredno ali posredno vplivajo na interese Evropske unije; ker lahko države Srednje Azije s svojimi bogatimi energetskimi viri in s prizadevanji za diverzifikacijo trgovskih partnerjev in dobavnih poti prispevajo k izpolnjevanju potreb Evropske unije po energetski varnosti in oskrbi z energijo,
- F. ker so na eni strani močni razlogi za sodelovanje med državami v tej regiji, na drugi strani pa je močan odpor do takšnih zamisli in prizadevanj, vsaj s strani vlade države Uzbekistan, ki se nahaja v središču regije in ima daleč največje število prebivalcev,
- G. ker izolacionizem navadno izhaja iz želje po ohranjanju notranjega nadzora – skrajne primere tega je mogoče videti v Turkmenistanu in Uzbekistanu – in ker so takšne želje

značilne za režime, ki ne kažejo zanimanja za splošno soglasje, na katerem bi utemeljili svoje vladanje,

- H. ker pet republik Srednje Azije prejema uradno razvojno pomoč, kar pomeni, da se pomoč EU za te države obravnava kot razvojna pomoč,
- I. ker iz varnostnih in drugih interesov EU, pa tudi iz njenih vrednot in iz podpore razvojnemu ciljem novega tisočletja izhaja, da je treba v samo središče pristopa EU do Srednje Azije postaviti stiske in pomanjkanje priložnosti, s katerimi se soočajo številni ljudje v tej regiji – katere deli so prizadeti zaradi revščine –, grožnje varnosti ljudi, ki so delno povezane z varnostnimi težavami v sosednjih državah, kot je Afganistan, ter nevarnost destabilizacije in konfliktov,
- J. ker je osnovni cilj razvojnega sodelovanja EU izkoreninjenje revščine v okviru trajnostnega razvoja, vključno z zasledovanjem razvojnih ciljev novega tisočletja,
- K. ker ima pomoč EU tej regiji večinoma obliko tehnične pomoči, ki se izvaja na podlagi programa TACIS, in ker so bile ocene učinkovitosti programa TACIS mešane,
- L. ker je pravica do zdravja v skladu s členom 25 Splošne deklaracije o človekovih pravicah človekova pravica in ker je splošen dostop do zdravstvenega varstva bistven za uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja; ker so se zdravstvene razmere v vseh republikah Srednje Azije po razpadu Sovjetske zveze poslabšale, zdravstveni sistemi pa so v krizi; ker možno širjenje epidemij, kot sta HIV/aids in tuberkuloza, ki je odporna na zdravila, predstavlja dolgoročno grožnjo za EU; ker je kriza s ptičjo gripo pokazala, da se lahko nalezljive bolezni hitro širijo po Evropi; ker družbene posledice zdravstvene krize v različnih državah ogrožajo njihovo splošno stabilnost in razvojne možnosti ter vplivajo na Evropsko varnost,
- M. ker sta vprašanji energije in vode bistveni za varnost ljudi in meddržavne odnose v regiji, zlasti v zvezi s Kirgiško republiko, Tadžikistanom in Uzbekistanom, in ker odpravljanje revščine ostaja bistveno za zmanjšanje družbene nestabilnosti,
- N. ker je v interesu EU uvažati več nafte in plina iz Srednje Azije, po možnosti prek novih prometnih poti, ter oblikovati jasen in pregleden okvir za proizvodnjo energije in promet z njo in ker sta v zvezi s tem pomembni državi Kazahstan in Turkmenistan,
- O. ker so države Srednje Azije v različni meri bogate z nafto, plinom, rudninskimi in vodnimi energetske viri; ker bi moralo izkoriščanje takšnih virov zelo olajšati gospodarski in družbeni razvoj; ker se lahko pod napačnimi pogoji pojavijo neželeni stranski učinki, kot je resno poslabšanje okolja, zmanjšana konkurenčnost drugih gospodarskih sektorjev, velika neenakost v bogastvu, pojavijo pa se lahko večje politične in družbene napetosti, ki utegnejo celo prevagati nad pozitivnimi stranmi (tako imenovano „prekletstvo naravnih virov“),
- P. ker so se 10. oktobra 2007 predstavniki Ukrajine, Poljske, Azerbajdžana in Gruzije sestali v Litvi, da bi razpravljali o novem omrežju za promet z nafto, zasnovanem za prenos surove nafte iz Kaspijskega morja prek Bakuja in Odese do poljskega pristanišča Gdansk,
- Q. ker sta Rusija in Kitajska poskušali povečati svoji območji vpliva v Srednji Aziji z

ustanovitvijo Šanghajske peterice leta 1996, ki je združila Kitajsko, Rusijo, Kirgizistan, Kazahstan in Tadžikistan v forum za upravljanje čezmejnih vprašanj, leta 2001 pa je postala Šanghajska organizacija za sodelovanje, ki je danes največja srednjeazijska regionalna organizacija in zdaj kot polnopravno članico vključuje Uzbekistan ter Pakistan, Indijo, Iran in Mongolijo kot opazovalke,

- R. ker je več različnih držav v daljni in bližnji preteklosti imelo interese v tej regiji; ker nimajo vse države članice ambasad v regiji in ker med seboj pogosto niso usklajene glede te regije,
- S. ker so se z odhodom ameriškega osebja iz letalskega oporišča Karši-Hanebad (K2) v Uzbekistanu 21. novembra 2005 ameriške vojaške zmogljivosti v Srednji Aziji zmanjšale na eno oporišče v Manasu, blizu kirgiške prestolnice Biškek,
- T. ker se politične, gospodarske, družbene in druge razmere zelo razlikujejo med državami Srednje Azije, v nekaterih primerih pa tudi v samih državah, in ker je zato bistveno, da EU v skladu s tem prilagaja svoje politike,
- U. ker so države Srednje Azije nove države in ker so jih njihova prizadevanja pri oblikovanju držav ter politični in gospodarski tranziciji vodila v različne smeri, pri tem pa so se v različni meri oddaljila od nekdanjega sovjetskega sistema; ker je v primeru več držav obravnavanje vprašanj upravljanja še vedno ključno zaradi stabilnosti in varnosti, v primeru vseh držav pa zaradi političnega, družbenega in gospodarskega razvoja,
- V. ker prizadevanja EU vključujejo potrebo po zaježitvi tokov trgovine z drogami iz Srednje Azije ali prek nje, boj proti organiziranemu kriminalu, vključno z bojem proti trgovini z ljudmi, in preprečevanje naraščanja terorizma; ker se boj proti terorizmu v nekaterih primerih uporablja kot pretveza za represivne ukrepe proti ljudem, ki kritizirajo vlade, zagovornikom človekovih pravic, verskim gibanjem in običajnim poslovnem; ker se utemeljeno domneva, da so bili ukrepi v okviru varnostnega sodelovanja Uzbekistana s sosednjimi državami usmerjeni tudi proti takšnim osebam; ker je ugotovljen obstoj migracij otroške delovne sile, ki zahteva nove oblike mednarodnega in socialnega partnerstva, ki vključuje vse strani, zainteresirane za celostno rešitev tega problema,
- W. ker se razmere na področju človekovih pravic v različnih republikah Srednje Azije razlikujejo in so na splošno daleč pod standardi, ki jih določa Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi, in ker zlasti Uzbekistan in Turkmenistan sistematično kršita temeljne pravice in ne kažeta nobenega napredka kar zadeva demokracijo in pluralizem,
- X. ker republike Srednje Azije doslej še niso izvedle volitev, – predsedniških ali parlamentarnih – ki bi jih Urad za demokratične institucije in človekove pravice pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi lahko ocenil kot popolnoma svobodne in poštene,
- Y. ker je vseh pet držav Srednje Azije članic Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi in ker so v okviru te organizacije sprejele pomembne obveznosti glede temeljnih svoboščin, demokracije, spoštovanja človekovih pravic in pravne države; ker države različno izpolnjujejo te obveznosti,
- Z. ker se Kazahstan uspešno primerja z večino drugih držav v regiji; ker zadnje

parlamentarne volitve v državi, ki so potekale 18. avgusta 2007, kažejo, da kljub nekaterim izboljšavam še vedno ne spoštuje v celoti svojih obveznosti niti ne izpolnjuje standardov Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi in drugih mednarodnih standardov za demokratične volitve,

- Aa. ker je civilna družba še posebej dejavna v večini držav Srednje Azije prek mreže lokalnih nevladnih organizacij in združenj, ki jih je treba zaščititi in ceniti kot izraz pripravljenosti državljanov, da sodelujejo pri demokratizaciji in družbenih procesih v svojih državah,
- Ab. ker je v regiji mogoče učinkovito doseči politične, gospodarske in družbene izboljšave z vzpostavitvijo resnično neodvisnega sodstva in dejanskim bojem proti vse bolj razširjeni korupciji,
- Ac. ker načela, na katerih temelji EU, vključujejo obrambo temeljnih pravic in svoboščin, vključno s svobodo izražanja in zaščito aktivistov za človekove pravice,
- Ad. ker se zaradi primerov obsežnega zatiranja, korupcije in izkoriščanja ter odrekanja temeljnih pravic in možnosti ljudi za izboljšanje svojih življenj, skupaj z odsotnostjo uveljavljenih poti za izražanje nezadovoljstva in sodelovanje v političnih procesih povečuje tveganje porasta ekstremizma in terorizma,
- Ae. ker večina držav Srednje Azije trpi zaradi kršitev človekovih pravic, pomanjkanja ustreznega sodnega sistema, omejevanja opozicijskih strank in neodvisnih organov civilne družbe ter zaradi pomanjkanja svobode medijev,
- Af. ker je EU uvedla sankcije proti Uzbekistanu po pokolu v Andižanu maja 2005, vendar uzbekistanska vlada še naprej preprečuje neodvisno mednarodno preiskavo dogodkov ter nadaljuje svojo represivno politiko, vključno s preganjanjem zagovornikov človekovih pravic; ker se je oktobra 2007 Svet kljub temu odločil, da za obdobje šestih mesecev začasno prekliche prepoved izdaje vizumov osmim osebam, ki so neposredno odgovorne za vsesplošno uporabo sile v Andižanu; ker Svet s tem začasnim preklicem poskuša spodbuditi uzbekistanske oblasti k spremembi njihove politike in ker bo prepoved začela samodejno ponovno veljati [aprila/maja] 2008, razen če ne bodo izpolnjena merila, sprejeta v okviru sklepa Sveta,
- Ag. ker je v regiji velik interes za sodelovanje z EU na področjih izobraževanja, zdravstvenega varstva in izobraževanja in ker lahko takšno sodelovanje prispeva k poglobljanju stikov s civilno družbo ter širjenju evropskih vrednot demokracije, pravne države in človekovih pravic,
- Ah. ker imata Mongolija in Afganistan na različnih področjih nekatere skupne značilnosti kot pet glavnih držav Srednje Azije, vendar se strateški dokument Sveta nanju ne osredotoča ter se zanj uporabljajo drugačni instrumenti EU,
- Ai. ker so nekatere države zaradi bližine te regije Afganistanu postale cenjene partnerice v boju proti terorizmu; ker so države članice EU prav tako uporabljale letališča ali zračni prostor v tej regiji; ker so bili sočasno ukrepi EU za spodbujanje človekovih pravic v Srednji Aziji na splošno in še posebej v nekaterih državah zelo šibki,
- Aj. ker je Srednja Azija tranzitna pot za 30 % afganistanskega heroina, večinoma za ruski trg,

kar povzroča organizirani kriminal in korupcijo, ki sta povezana s trgovanjem z drogami, ter zasvojenost in s tem povezane zdravstvene in družbene težave, ki močno vplivajo na stabilnost regije,

Ak. ker za Mongolijo veljajo podobne okoliščine kot za republike Srednje Azije, z zgodovinskimi, kulturnimi in gospodarskimi značilnostmi ter okoljskimi in energetskimi politikami, ki jih je treba obravnavati skladno v okviru strategije EU za Srednjo Azijo,

1. pozdravlja večjo osredotočenost EU na Srednjo Azijo, kar najbolj jasno izraža sprejetje strategije za Srednjo Azijo; vseeno opaža počasno izvajanje projektov za pet držav v regiji;
2. je prepričan, da so interesi EU, pa tudi prevladujoče razmere in možnosti v petih državah regije zelo raznolike, čeprav so vrednote, ki jih mora spodbujati EU, vedno enake;
3. poziva k opredelitvi jasnih ciljev in prednostnih nalog za odnose EU z vsako od petih držav, ki temeljijo na splošni analizi regije in splošnem katalogu ciljev politike EU, vključenih v sprejeto strategijo EU;
4. poudarja pomembnost spodbujanja poštenega in trajnostnega gospodarskega razvoja v regiji s strani EU, njene podpore lokalnim pobudam za gospodarski razvoj in reformam poslovnega regulativnega okvira ter izkoreninjenju revščine v povezavi s trajnostnim razvojem; v zvezi z izzivom, ki ga predstavlja terorizem, poudarja, da je krepitev sodelovanja na področju varnosti pomembna, a da se sam izniči kakršen koli pristop k boju proti radikalizaciji in ekstremizmu, ki ne uravnoteži varnostnih potreb s človekovimi pravicami in dobrim upravljanjem; pozdravlja krepitev političnega dialoga z državami Srednje Azije; poziva Svet in Komisijo, naj še naprej spodbujata dobro upravljanje, človekove pravice, demokracijo in izobraževanje ter naj ter preučita tudi možnost sodelovanja z vsakovrstnimi verskimi skupnostmi; tako Svet kot Komisijo poziva tudi, naj zagotovita, da imajo vprašanja človekovih pravic enako težo pri odločnem pristopu EU k energetiki, varnosti in trgovini;
5. je prepričan, da je mogoče nekatera vprašanja učinkovito obravnavati le z regionalnim pristopom, ki vodi k regionalnim rešitvam (npr. boj proti terorizmu, izkoreninjenje trgovine z ljudmi, boj proti drogam, upravljanje z vodo), in zahteva okrepljeno regionalno sodelovanje; zato poziva institucije EU, da po potrebi zagotovijo tehnično pomoč, zlasti pri širjenju znanja in izkušenj, ter da prevzamejo vlogo posrednika pri spodbujanju dialoga med državami Srednje Azije; opozarja pa, da so države Srednje Azije na različnih ravneh razvoja in da med njimi obstajajo večje politične, gospodarske in kulturne razlike; v zvezi s tem pozdravlja dejstvo, da Komisija in Svet pri načrtovanju prihodnjih partnerstev in sodelovanja poskušata sprejeti pristope, ki so prilagojeni različnim državam, in regionalne pristope;
6. poziva razlikovanju med politikami EU v zvezi s pristopom do držav v regiji, ki naj zlasti temeljijo na položaju človekovih pravic v posamezni državi, spoštovanju obveznosti v okviru Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi, ki so jih sprejele njihove vlade, razvojnih potrebah držav in zavezanosti vlad izboljšanju blaginje državljanov, njihovi sedanji in morebitni pomembnosti za EU v vlogi trgovinskih partnerjev, sodelovanju na področju energetike in drugih področjih, dialogu o mednarodnih vprašanjih ter možnostih za uspešnost ukrepov EU, vključno z različnimi oblikami pomoči;

7. poudarja pomen čezmejnega sodelovanja, zlasti pri razumevanju, da se s tem poveča učinkovitost skupnih prizadevanj v boju proti trgovini z ljudmi in drogami; zato poziva institucije EU, naj po potrebi zagotovijo tehnično pomoč, zlasti pri širjenju znanja in izkušenj, ter naj prevzamejo vlogo posrednika pri spodbujanju dialoga med državami Srednje Azije;
8. poudarja potrebo po skladnosti politike EU v Srednji Aziji in zato opozarja, da mora biti strategija skladna z evropskim soglasjem o razvoju¹; poudarja tudi, da mora biti vsa pomoč, ki se zagotovi v okviru instrumenta razvojnega sodelovanja², skladna z njegovimi splošnimi cilji, torej izkoreninjenjem revščine in uresničevanjem razvojnih ciljev tisočletja;
9. ugotavlja, da je izkoreninjenje revščine v Prilogi k strategiji opisano kot glavna prednostna naloga dvostranske pomoči Evropske skupnosti za obdobje 2007–2013; poziva Komisijo, naj Parlamentu redno zagotavlja podrobne informacije o tem, kako sta dvostranska in regionalna pomoč povezani s posameznimi razvojnimi cilji tisočletja, ter o proračunu, predvidenem za zdravstveni sektor in sektor osnovnega izobraževanja;
10. poudarja, da so reforme socialnih sektorjev, področja zdravstva, varnosti hrane, boja proti korupciji ter osredotočanje na trajnosten in pravičen gospodarski razvoj bistvene za zagotovitev dolgoročne stabilnosti, varnosti in blaginje v državah Srednje Azije; zato meni, da postopek ocenjevanja potreb na nacionalni in regionalni ravni zagotavlja EU jasno priložnost za pridobitev preglednosti in verodostojnosti v odprtem dialogu z vsemi zainteresiranimi stranmi, vključno s civilno družbo, parlamenti in lokalnimi organi;
11. verjame, da članstvo v Svetovni trgovinski organizaciji predstavlja pomemben dosežek za gospodarsko stabilnost regije, vendar je ta cilj mogoče doseči le s spoštovanjem mednarodnih standardov za tuje naložbe in z neodvisnim sodstvom;
12. poziva Komisijo in Svet, naj izvajata vse primerne ukrepe, katerih namen je spodbujanje globlje povezanosti Srednje Azije v svetovni trgovski in gospodarski sistem, zlasti s takojšnjo vključitvijo štirih držav v regiji, ki še niso članice, v Svetovno trgovinsko organizacijo;
13. meni, da so za gospodarski razvoj držav v regiji nujne temeljita reforma finančnega in zavarovalniškega sistema, vzpostavitev učinkovitega sistema mikrokreditov, izboljšanje ureditve bančnih aktivnosti in nadzora nad njimi, privatizacija državnih bank ter vzpostavitev nacionalnih finančnih trgov, ki bodo dejansko konkurenčni in odprti za tuje banke;
14. odobrava nedavno odločitev, s katero je Svet pooblastil Evropsko investicijsko banko, da v sodelovanju z Evropsko banko za obnovo in razvoj, ki že deluje v tej regiji, poveča svojo kreditno podporo Srednji Aziji;

¹ Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic v okviru Sveta ter Evropskega parlamenta in Komisije o razvojni politiki Evropske unije: „Evropsko soglasje“ – Evropsko soglasje o razvoju (UL C 46, z dne 24. 2. 2006, str. 1).

² Uredba (ES) št. 1905/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja, UL L 378, 27.12.2006, str. 41.

15. poziva Komisijo, naj usklajeno uporabi vse instrumente, ki jih ima na voljo – od političnega dialoga in politik Skupnosti (zlasti na področjih trgovine, razvoja, konkurence, raziskav in okolja) do subvencij in posojil, vključno s subvencijami in posojili Evropske investicijske banke, Evropske banke za obnovo in razvoj ter drugih mednarodnih finančnih institucij –, da se pospeši uresničitev teh projektov;
16. spodbuja države v regiji, naj zagotovijo boljšo zaščito za neposredne tuje naložbe;
17. poziva Komisijo in Svet, naj sprejmeta vse možne ukrepe, da bi državam Srednje Azije olajšala uporabo splošnega sistema preferencialov in pospešila razvoj trgovine znotraj regije;
18. poziva Komisijo in Svet, naj državam v regiji zagotovita strokovno gospodarsko in upravno tehnično pomoč, ki bo omogočila okrepitev lokalne javne strukture, vzpostavitev učinkovitejših in bolj raznovrstnih gospodarskih temeljev ter izboljšanje prodornosti lokalnih proizvodov na tujih trgih, zlasti v EU;
19. meni, da je strategija premalo ambiciozna kar zadeva dvostransko sodelovanje na področjih človekovih pravic, pravne države, dobrega upravljanja in demokratizacije;
20. meni, da mora EU pri ocenjevanju položaja na področju človekovih pravic posebno pozornost nameniti obstoju – ali neobstoju – verodostojnih zavez zadevnih vlad za izboljšanje tega položaja, pri čemer se mora osredotočiti na napredek, ki ga je mogoče dokazati, na odnos do zagovornikov človekovih pravic in na raven sodelovanja s posebnimi poročevalci in mehanizmi ZN ter drugimi pomembnimi mednarodnimi akterji;
21. v zvezi s tem poziva Svet in Komisijo, naj ohranita skladno in enotno stališče do vprašanj človekovih pravic, da demokracija, dobro upravljanje, pravna država in človekove pravice postanejo sestavni del strategije za Srednjo Azijo, naj na teh področjih, kot je bilo storjeno na drugih področjih in ob posvetovanju z državami partnericami iz Srednje Azije, določita jasna merila, kazalce in cilje; poziva Svet in Komisijo, naj posebno pozornost namenita izpustitvi političnih zapornikov in neodvisnosti medijev;
22. obsoja preganjanje zagovornikov človekovih pravic v Uzbekistanu in Turkmenistanu; poziva Svet in Komisijo, naj si po svojih najboljših močeh prizadevata za zaščito njihovih dejavnosti in telesne nedotakljivosti, ter poziva zadevne vlade, naj takoj izpustijo vse zagovornike človekovih pravic, ki so v zaporu ali prisilno pridržani v psihiatričnih bolnišnicah zaradi političnih razlogov;
23. poudarja, da bi bilo treba v največji možni meri omejiti stike EU z varnostnimi strukturami ali njeno podporo varnostnemu sodelovanju, ki vključuje zelo represivne države, in da morajo biti vsi tovrstni stiki vedno pregledni;
24. poziva Komisijo in države članice, naj ponudijo posebno pomoč za reformo in izboljšanje sodstva v regiji, da se omogoči večja neodvisnost in učinkovitost pri delu sodstva, tudi na področju boja proti korupciji;
25. poziva Svet in Komisijo, naj tesno sodelujeta z državami Srednje Azije pri izvajanju reform izobraževanja ter pri ločitvi državljskih in socialnih pravic od lastninskih

razmerij z reformo sistema prijave bivališča (pri katerem posameznik, ko postane državljan, v svoj potni list dobi žig za prijavo bivališča);

26. meni, da sta razvoj in podpiranje resnične civilne družbe pogoj za kakršen koli napredek; obžaluje, da so v nekaterih državah Srednje Azije nevladne organizacije v težkem položaju, saj vlade nenehno ovirajo njihove dejavnosti; poudarja, da mora EU še naprej podpirati civilno družbo, tako s finančno pomočjo in kot z zagotavljanjem prepoznavnosti (s forumi in posvetovanjem), kar lahko pripomore k vzpostavitvi participativne demokracije; meni, da bi morala EU obravnavati civilno družbo kot partnerja v prizadevanjih za trajnostno družbo, družbeno stabilnost ter razširjanje vrednot in standardov EU;
27. ugotavlja, da bi morala politika EU glede Srednje Azije temeljiti na poglobljenih razpravah in izmenjavah z vsemi zainteresiranimi stranmi; zato poziva EU, naj začne vključujoč politični dialog, ki bo parlamente, civilno družbo in lokalne oblasti pritegnil k izvajanju in spremljanju strategije in programov;
28. opozarja na zelo razširjene zlorabe žensk v več regijah Srednje Azije (primeri tega so prisilne poroke, trgovina zaradi spolnega izkoriščanja, posilstva itd.) in poziva vlade držav Srednje Azije, naj izvajajo veljavno zakonodajo za varstvo pravic žensk, ter Komisijo, naj v programe pomoči vključi ustrezne ukrepe;
29. poziva srednjeazijske vlade, naj okrepijo obstoječe zakone o pravicah žensk in naj izboljšajo svoje izvajanje teh zakonov; poziva Komisijo, naj še naprej podpira projekte na področju človekovih pravic in demokracije, ki se nanašajo posebej na vlogo žensk; poziva EU, naj podpira celovito izvajanje Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk ter jo uporabi kot merilo za tesnejše sodelovanje; poudarja, da se težaven položaj žensk v številnih delih Srednje Azije še poslabšuje zaradi neenakega dostopa do izobraževanja, zdravstva in zaposlovanja, ter poudarja, da bi moral tretji razvojni cilj tisočletja o spodbujanju enakosti med spoloma in povečevanju moči žensk postati prednostna naloga, ki bi jo bilo treba vključiti v zadevne dejavnosti EU;
30. pozdravlja podporo izvajanju norm in konvencij Mednarodne organizacije dela o dostojnem delu ter poudarja, da morajo biti ti standardi sestavni del gospodarskega sodelovanja, naložb in trgovinskih odnosov; ugotavlja, da delo otrok še vedno povzroča veliko zaskrbljenost, zlasti v Tadžikistanu in Uzbekistanu, ter poudarja potrebo po podpori izvajanju Konvencije ZN o otrokovih pravicah;
31. poudarja razširjeno uporabo otroškega dela v več srednjeazijskih državah, zlasti pri nabiranju bombaža, gojenju tobaka, pridobivanju premoga in v sektorjih ročnih obrti, ter poziva zadevne vlade, naj učinkoviteje izvajajo obstoječe ukrepe za boj proti temu, naj pripravijo dosledne nacionalne politike o otroškem delu ter naj v celoti podpirajo projekte mednarodnih organizacij in nevladnih organizacij za odpravo otroškega dela in v njih sodelujejo; poziva Komisijo, naj v zvezi s tem v okviru instrumenta razvojnega sodelovanja vzpostavi poseben program;
32. poziva Komisijo, naj razvije dejavno sodelovanje na področju migracij, ki bo vodilo do dejanskega in participativnega dialoga, v katerem bodo obravnavani izvorni vzroki migracij, in sicer prek posebnih programov lokalnega gospodarskega razvoja, ki se na primer spoprijemajo s pomanjkanjem gospodarskih priložnosti na podeželju, da bi

zmanjšali posledično povečanje revščine v mestih;

33. poziva Svet in Komisijo, naj v celoti uporabita svoje izkušnje in najboljšo prakso za spodbujanje varstva človekovih pravic migrantov, zlasti prosilcev za azil in beguncev; obsoja, da vlade držav Srednje Azije prisilno izročajo prosilce za azil in še posebej begunce iz Uzbekistana, ter poziva Svet in Komisijo, naj sodelujeta z Uradom visokega komisarja Združenih narodov za človekove pravice pri zaščiti in podpori političnih beguncev;
34. opozarja na dejstvo, da je bilo iz Srednje Azije veliko Ujgurov na zahtevo Kitajske izročenih tej državi, kar odraža naraščajoč pritisk Kitajske na vlade v regiji, ter ugotavlja, da beguncem grozi resno kršenje človekovih pravic;
35. meni, da bi glede na velik porast nalezljivih boleznih v regiji, kot je HIV, morala biti osrednja prioriteta donatorske skupnosti, tudi Komisije, zdravstvo in reforma javnega zdravstvenega sektorja;
36. odločno spodbuja EU, naj podpira izobraževanje in usposabljanje ter tako ponudi srednjeazijskim študentom večje možnosti za študij v EU in pa izmenjavo študentov z univerzami v EU;
37. poudarja geopolitični položaj Srednje Azije ter rastoč interes gospodarskih in političnih sil, kot so Rusija, Združene države Amerike, Kitajska in Turčija, za to regijo; zato meni, da je tesno sodelovanje s temi državami kar zadeva Srednjo Azijo zelo pomembno, če se interesi skladajo in hkrati niso v nasprotju s prizadevanji za človekove pravice; poziva Svet in Komisijo, naj najdeta načine za boljše usklajevanje med posameznimi ukrepi in politikami držav članic EU v regiji, pa tudi med EU in ostalimi zainteresiranimi državami; v zvezi s tem poudarja ključno vlogo Turčije kot države kandidatke za članstvo v EU v Srednji Aziji ter poziva Svet in Komisijo, naj čim boljše izkoristita zgodovinske, gospodarske in kulturne odnose Turčije z nekaterimi državami v regiji, pri čemer v celoti vključita to državo kandidatko v razvoj in izvajanje strategije;
38. poudarja pomen nadaljnjega razvoja medregionalnega sodelovanja, zlasti z državami črnomske regije;
39. obžaluje, da v strategiji Sveta za Srednjo Azijo Mongolija ni vključena med države, skupno imenovane Srednja Azija (Kazahstan, Kirgiška republika, Tadžikistan, Turkmenistan in Uzbekistan), zlasti ob upoštevanju znatnega napredka Mongolije pri vzpostavljanju države, ki temelji na demokraciji, človekovih pravicah in vladavini prava v regiji; poziva Svet in Komisijo, naj najdeta rešitev na ravni EU in pripravita izjavo o razvoju Mongolije;
40. poziva Svet in Komisijo, naj zagotovita, da so v vsaki državi vsi sektorji družbe vključeni v politični dialog in partnerstvo z EU ter da je v njeno politiko zajet širši niz akterjev, zlasti parlamenti in civilna družba;
41. pozdravlja imenovanje Pierra Morela za posebnega predstavnika EU za Srednjo Azijo ter poziva Svet, naj okrepi njegove pristojnosti in bolje opredeli njegovo vlogo, tudi s prispevanjem k boljšemu usklajevanju politik držav članic v regiji;

42. poziva Komisijo, naj nemudoma nadaljuje z ustanavljanjem delegacij v vseh državah Srednje Azije, kjer razmere to dopuščajo, saj je celovita prisotnost na terenu pogoj za učinkovito ukrepanje EU; upošteva načrte za vzpostavitev celovitih delegacij v Biškeku in Dušanbeju leta 2008, kar bo znatno izboljšalo prepoznavnost EU v Kirgiški republiki in Tadžikistanu, to pa bi moralo pripeljati tudi do okrepitev sodelovanja;
43. pozdravlja sklep Sveta, da junija 2008 in potem vsaj na vsaki dve leti pregleda napredek, dosežen pri izvajanju strategije; meni, da bo ta pregled priložnost za tesnejše povezovanje strategije za Srednjo Azijo z evropsko sosedsko politiko;

Kazahstan

44. ugotavlja, da je Kazahstan bistven zaveznik in strateški partner v boju proti mednarodnemu terorizmu, trgovini z mamili in verskemu ekstremizmu; priznava kazahstansko tradicijo rasne in verske složnosti v državi, v kateri je več kot 100 različnih etničnih skupin in 45 različnih verstev; poziva Svet in Komisijo, naj prednostno podpirata vlado Kazahstana in njegovo civilno družbo, da se utrdi pravna država in dodatno spodbujajo demokratične volitve v prihodnosti;
45. poudarja pomen Kazahstana za trgovino EU z energijo kot glavnega trgovinskega partnerja v Srednji Aziji; opozarja na podpis memoranduma o soglasju, ki je osredotočen na spodbujanje sodelovanja z EU z namenom razvoja varnega energetskega in industrijskega sodelovanja; ugotavlja, da sta Euratom in vlada Republike Kazahstan ta memorandum dopolnila s sporazumom o sodelovanju na področju energetike in izjavo o miroljubni uporabi jedrske energije, pri čemer opozarja, da so v Kazahstanu tretje največje rezerve urana na svetu;
46. pozdravlja zanimanje Kazahstana za krepitev sodelovanja z Evropsko unijo ter priznava skupni pomen okrepljenih političnih in gospodarskih odnosov med EU in Kazahstanom; meni, da bi morala EU nadaljevati s pristopom pozitivnega sodelovanja s Kazahstanom, vendar poudarja, da razvoja odnosov med EU in Kazahstanom ni mogoče ločiti od prizadevanj Kazahstana, da bi spoštoval svoje mednarodne obveznosti in obveznosti v okviru Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi na področju človekovih pravic, temeljnih svoboščin in demokracije;
47. poudarja, da zadnje parlamentarne volitve, ki so potekale 18. avgusta 2007, kljub nekaterim izboljšavam niso izpolnjevale standardov Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi in drugih mednarodnih standardov; izraža svojo zaskrbljenost, ker je vse sedeže v parlamentu zasedla vladajoča stranka, naklonjena predsedniku, kar vodi k monopolizaciji oblasti s strani predsednika Nazarbajeva in njegovih privržencev; poziva kazahstansko vlado, naj odpravi vse nesorazmerne omejitve za registracijo novih političnih strank, na primer nerealno število članov (50 000) za oblikovanje politične stranke; ugotavlja, da Kazahstana ni mogoče šteti za pripravljenega na predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi, če ne doseže napredka pri izpolnjevanju demokratičnih standardov, ter odločno spodbuja Kazahstan k potrebnemu napredovanju, da bo njegova kandidatura uspešna; poziva Kazahstan, naj ravna v skladu s predpisi Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi ter izpolni svoje druge mednarodne obveznosti, tudi na področjih političnega pluralizma, volilne zakonodaje, preglednosti, svobode medijev in svobode govora, da bi bil sposoben prevzeti predsedstvo in na to

pripravljen;

48. poziva vlado k odločnejšemu premiku v smeri demokratičnega institucionalnega sistema, pri čemer opozarja na stalni napredek, ki ga Kazahstan dosega, odkar je leta 1991 razglasil neodvisnost;
49. poudarja pomanjkanje vsake resnične svobode tiska ter izraža zaskrbljenost zaradi predsedniškega nadzora nad vsemi glavnimi mediji in sistematičnega preganjanja opozicijskih novinarjev; poleg tega izraža zaskrbljenost zaradi novega osnutka zakona o medijih, v skladu s katerim bi bili novinarji odgovorni za omalovaževanje in ki bi okrepil kaznivost obrekovanja in žaljenja dostojanstva, v skladu s tem zakonom pa bi se lahko vložila tožba proti vsakemu novinarju zaradi objave informacij v zvezi z zasebnim življenjem javne osebnosti; ugotavlja, da veljavni zakoni zagotavljajo zadostno zaščito pred neetičnimi novinarji;
50. pozdravlja, da je Kazahstan podpisal izbirni protokola h Konvenciji ZN proti mučenju, ter poziva k njegovi čim prejšnji ratifikaciji in izvajanju;

Kirgiška republika

51. meni, da si je treba čim bolj prizadevati za utrjevanje in podporo krhkih demokratičnih institucij v Kirgiški republiki; meni, da lahko ta država postane vzor vsem drugim državam Srednje Azije na področju demokracije, človekovih pravic in pravne države; poziva Svet in Komisijo, naj povečata pomoč tej državi in tako pomagata zagotoviti, da bo začela in uspešno izvedla obljubljene reforme;
52. odločno podpira napredek Kirgizistana na področju svobode tiska in medijev ter prizadevanja politikov in civilne družbe za ustavne reforme; poziva kirgiško vlado, naj v državi zagotovi varnost za novinarje, dokonča obljubljene medijske in protikorupcijske reforme ter doseže večji napredek pri politični in proračunski decentralizaciji;
53. izraža svojo zaskrbljenost zaradi novega osnutka ustave, izglasovanega na referendumu 21. oktobra 2007, ki bi lahko znatno spremenil ravnotežje oblasti; izraža svojo zaskrbljenost, ker kirgiški organi o tej občutljivi zadevi niso sprožili obširne javne razprave, ki bi vključevala vse skupine v kirgiški družbi; poziva kirgiške organe, naj zaščitijo ustrezen sistem nadzora in ravnovesja oblasti;
54. ugotavlja, da je predsednik Kirgiške republike Kurmanbek Bakijev razpustil parlament in zahteval nove volitve leta 2007; poziva EU, naj se odzove na to s pozivom Kirgiški republiki, da pri izvedbi teh volitev spoštuje temeljna demokratična načela;

Tadžikistan

55. pozdravlja pozitiven razvoj večstrankarskega sistema in delitve oblasti v Tadžikistanu po koncu državljanske vojne leta 1997; ugotavlja, da Tadžikistanu odtlej živi v negotovi stabilnosti, saj je predsednik – čeprav se zdi, da uživa pristno podporo med ljudmi – sistematično zatrl vso opozicijo in uvedel strog nadzor nad tiskanimi mediji ter televizijskim in radijskim programom; obžaluje, da v državi ni resnične civilne družbe, kar bo ogrozilo prihodnji demokratični razvoj, ter poudarja potrebo po dodatnih velikih reformah in spoštovanju človekovih pravic; v zvezi s tem poziva k sprejetju vseh

potrebnih ukrepov za spoštovanje mednarodne konvencije proti mučenju, zlasti s kazenskim pregonom uradnikov, ki so odgovorni za poniževalno ali slabo ravnanje;

56. izraža zaskrbljenost zaradi novega osnutka verskega zakona, ki bo, če bo sprejet, vključeval strožje določbe glede pravnega statusa verskih skupnosti, zlasti kar zadeva pridobitev pravnega statusa za nemuslimanske skupnosti; ugotavlja, da več določb tega zakona krši ustavo Tadžikistana in mednarodne norme, ki jih je Tadžikistan sprejel; izraža tudi zaskrbljenost, ker bodo vodje mošej v Tadžikistanu predmet verskega preskušanja, ter poziva tadžikistansko vlado, naj spoštuje verovanja in obstoj verskih manjšin;
57. ugotavlja, da je Tadžikistan, ki nima naravnih virov, kot sta nafta in plin, ena od 20 najrevnejših držav na svetu, ter da obstaja zelo resna zaskrbljenost zaradi ravni izkoriščanja žensk in otrok v tej državi, pa tudi v Uzbekistanu, pri proizvodnji bombaža, ki je dejansko monokultura;
58. spodbuja tiste države članice, ki še niso ratificirale sporazuma o partnerstvu in sodelovanju s Tadžikistanom, naj to čim prej naredijo, saj lahko nepotrebne zamude Tadžikistanu odvrtaajoče in nekoristne signale; si bo prizadeval za odobritev sporazuma o partnerstvu in sodelovanju v bližnji prihodnosti;
59. opozarja na neeksplodirane kasetne bombe v Tadžikistanu, poziva k povečanju finančnih sredstvom za njihovo odstranitev in poudarja potrebo po mednarodnem sporazumu o prepovedi kasetnih bomb;
60. glede na vlogo Tadžikistana kot tranzitne države za droge iz sosednjega Afganistana spodbuja EU, naj dodatno okrepi svoje zadevne podporne dejavnosti v Tadžikistanu;

Turkmenistan

61. meni, da je želja novega predsednika Berdimuhamedova o izvedbi velike reforme izobraževalnega sistema, pozitiven, čeprav še vedno zelo omejen znak sprememb v Turkmenistanu; meni, da je prav, če se EU odzove na pripravljenost Turkmenistana na sodelovanje na tem področju;
62. pozdravlja odločitev predsednika Berdimuhamedova o pomilostitvi enajstih političnih zapornikov, obsojenih na daljše zaporne kazni zaradi nasprotovanja politiki nekdanjega predsednika Saparmurata Nijazova; spodbuja sprejetje nadaljnjih ukrepov za izpustitev vseh političnih zapornikov v državi;
63. vseeno poudarja, da mora Turkmenistan napredovati na ključnih področjih, da bo lahko EU napredovala glede začasnega sporazuma, med drugim z omogočanjem prostega in svobodnega dostopa Mednarodnemu odboru Rdečega križa, brezpogojno izpustitvijo vseh političnih zapornikov in zapornikov vesti, odpravo vseh vladnih ovir pri potovanju in z omogočanjem vsem nevladnim organizacijam in organizacijam za varstvo človekovih pravic, da v državi delujejo svobodno;
64. opozarja na nujno potrebo po izboljšanju zelo slabih razmer na področju človekovih pravic ter vztraja, da mora biti vsak dodatni razvoj odnosov med EU in Turkmenistanom, vključno z mogočo sklenitvijo začasnega sporazuma o trgovini in trgovinskih zadevah ter

poznejšega celovitega sporazuma o partnerstvu in sodelovanju, tesno povezan z jasnimi dokazi, da že poteka proces znatnega izboljšanja na tem področju, pa tudi s pristnimi znaki, da se bo nadaljeval;

65. izraža globoko zaskrbljenost zaradi nedavnega izbruha epidemije gripi podobne bolezni v Turkmenistanu, ki je zelo verjetno povezana z gojenjem in nabiranjem bombaža; poziva Komisijo, naj v okviru instrumenta razvojnega sodelovanja ponudi pomoč turkmenistanskemu ministrstvu za zdravje, da razišče naravo bolezni in njene vzroke ter poišče najučinkovitejša zdravila; poziva Komisijo, naj pomaga državam Srednje Azije zmanjšati porabo pesticidov pri gojenju bombaža in uvesti okolju prijazne tehnike;

Uzbekistan

66. potrjuje svojo podporo sankcijam proti Uzbekistanu, ki jih je uvedla EU po pokolu v Andižanu; obžaluje zelo omejen napredek v zvezi z merili za ocenjevanje splošnega razvoja stanja na področju človekovih pravic; opozarja na sklep Sveta z dne 15. oktobra 2007, da podaljša embargo na orožje za dodatnih 12 mesecev in pogojno odpravi vizumske omejitve za začetno obdobje 6 mesecev; nujno poziva uzbekistanske organe, naj izkoristijo to priložnost in sprejmejo konkretne ukrepe za izboljšanje položaja človekovih pravic, spoštujejo svojo zavezo izpolnjevanju mednarodnih obveznosti na tem področju in izpolnijo pogoje, ki jih je določila EU;
67. podpira vzpostavitev dialoga o človekovih pravicah med EU in Uzbekistanom; je seznanjen z velikimi težavami, ki so povezane s tem, in poudarja, da morajo pričakovanja ostati realistična; zavrača vsako namero, da bi se zgolj obstoj tega dialoga uporabil kot opravičilo za odpravo sankcij in predstavljanje vprašanja človekovih pravic kot vprašanja, ki se zdaj ustrezno obravnava; ponovno poudarja, da so pomembni le rezultati, in poudarja, da je zavezanost Uzbekistana zagotoviti pravico in odgovornosti za pokol v Andižanu bistvena za kakršno koli nadaljnje sodelovanje z EU;
68. poziva Komisijo, naj poleg klavzule o človekovih pravicah in sankcij EU določi konkretne obveznosti ter vzpostavi učinkovitejše mehanizme spremljanja, da se doseže dejansko izboljšanje položaja človekovih pravic v Uzbekistanu;
69. meni, da je bil s sprejetjem zakonodaje v uzbekistanskem parlamentu o odpravi smrtne kazni do 1. januarja 2008 in s pooblastilom sodišč za izdajanje sodnih naloge za prijetje narejen pozitiven korak v smeri reforme kazenskega pravosodnega sistema v Uzbekistanu; poziva uzbekistansko vlado, naj pred začetkom veljavnosti popolne odprave smrtne kazni podpiše uradni moratorij nanjo; poziva k celovitemu pregledu kazenskega pravosodnega sistema, ki bi učinkovito spodbudil izvajanje teh reform;
70. poziva uzbekistansko vlado, naj upošteva mednarodne standarde v zvezi s svobodo vere ali prepričanja; izraža zaskrbljenost zaradi zavrnitve registracije miroljubnih verskih skupin, ki ne motijo javnega reda in ne ogrožajo nacionalne varnosti; poziva Uzbekistan, naj neregistriranim skupnostim prizna svobodo čaščenja in zbiranja ter preneha s kriminalizacijo njihovih dejavnosti;

Odzivanje na nestabilnost držav

71. poziva EU, naj izpolni svojo zavezo, da bo izboljšala svoje odzivanje na težavna

partnerstva in nestabilnost držav ter podpirala preprečevanje nestabilnosti držav prek reform upravljanja, pravne države, protikorupcijskih ukrepov in izgradnje državnih institucij, ki bodo lahko preživele, da bi pomagala tem državam izpolnjevati vrsto osnovnih funkcij in uresničevati potrebe njihovih državljanov, ki vključujejo izobraževanje, zdravstvo in vse osnovne storitve;

72. opozarja, da se je EU zavezala, da bo podpirala preprečevanje katastrof in pripravljenost nanje v državah, ki so ranljive zaradi naravnih nesreč, podnebnih sprememb, degradacije okolja in zunanjih gospodarskih pretresov; zato – glede na trenutne razmere v državah Srednje Azije – poudarja, da je treba te zaveze v celoti upoštevati v strategiji EU;

Okolje

73. ugotavlja, da so veliki deli regije bogati z naravnimi viri, katere pa se je v preteklosti več desetletij industrijsko izkoriščalo in predelovalo, zaradi česar je okolje zelo onesnaženo, zemljišča degradirana, pretoki rek znatno manjši in gladine jezer, na primer Aralskega jezera, nižje; pozdravlja dejstvo, da je Kazahstan po razglasitvi samostojnosti leta 1990 prepovedal jedrske poskuse na svojem ozemlju, vendar opozarja na potrebo po usklajenem delovanju za obravnavanje težav v zvezi s slabo vzdrževanimi skladišči za radioaktivne odpadke v regiji;
74. ugotavlja, da velik del regije uporablja veliko vodnih virov za namakanje v kmetijstvu, vendar ne na pameten način, kar povzroča velike težave pri rekah in jezerih (npr. pri Aralskem jezeru) ter pri nadaljnjem razvoju kmetijskega in drugih sektorjev; zato priporoča uporabo novih tehnik in metod, da se izboljša upravljanje z vodo v kmetijskem sektorju, na primer z boljšo izgradnjo namakalnih kanalov;
75. pozdravlja prepričljiva prizadevanja Kirgiške republike na področju varovanja okolja, zlasti številne dvostranske projekte sodelovanja, v katere je vključena ta država in ki ji prinašajo velike koristi;
76. podpira predlog, da se v Biškeku ustanovi tako imenovana „Akademija za vodo in energijo“ za vse države Srednje Azije, s cilji doseganja resnično trajnostne rabe vode ter ustvarjanja vodne energije, izboljšanja tehnologije prenosa, zaščite biološke raznovrstnosti ter izboljšanja kmetijskih in namakalnih tehnik;
77. ugotavlja, da je voda edina surovina, katere je v Tadžikistanu v izobilju, ter da bi – glede na to, da okolju prijazni projekti vodne energije zahtevajo obsežne kapitalske naložbe – večje tuje naložbe pomagale Tadžikistanu do raznolikosti gospodarstva, tako da ne bi bil več odvisen od monokulture bombaža in z njo povezanih stroškov za okolje, zdravje in otroško delo, s čimer bi dosegli večje gospodarske in okoljske koristi ter bi se izboljšala blaginja; poziva tadžikistansko vlado, naj si prizadeva za krepitev zakonodajnega in davčnega okvira ter javne uprave in naj odpravi pomanjkanje osnovne infrastrukture in se spopade z endemično ravno korupcijo, da se spodbudijo vlaganja v državo;
78. spodbuja odprt in učinkovit dialog z vsemi državami Srednje Azije na področju okolja in učinkovite rabe virov ter poziva k njegovi dejanski uresničitvi;

Energija

79. verjame, da mora biti EU enotna glede energetske politike, glede na to, da so v regiji projekti, ki so na področju dobave energije zelo pomembni za Evropo;
80. meni, da je sodelovanje v zvezi z zunanjo energetske politiko EU v okviru strategije za Srednjo Azijo najpomembnejše; zato podpira prizadevanje Evropske unije za povečanje uvoza plina in nafte iz Kazahstana in Turkmenistana ter diverzifikacijo tranzitnih poti; poziva EU, naj na področju energetike dejavno sodeluje z regijo, zlasti s Kirgiško republiko, Tadžikistanom in po možnosti Uzbekistanom, da se obravnavajo energetske težave, ki so zlasti pomembne z vidika njihovih velikih potreb za človekov in gospodarski razvoj, težavnih meddržavnih odnosov in nezanesljive oskrbe;
81. verjame, da je nadaljnja krepitev sodelovanja med srednjeazijsko in črnomoško regijo na področjih energije in prevoza bistvena za doseganje navedenih ciljev EU; meni, da bi bilo treba sem vključiti vlaganje v razvoj alternativnih virov energije, energetske učinkovitost in varčevanje z energijo ter novo infrastrukturo v energetske sektorju in posodobitev obstoječe; priznava pomembno vlogo Kazahstana kot močnega gospodarskega akterja v Srednji Aziji, kjer je EU glavna trgovinska partnerica in kjer Kazahstan izvaja strategijo napredne socialne, gospodarske in politične modernizacije;
82. meni, da mora EU spodbujati odgovorno in trajnostno uporabo naravnih virov v regiji, tudi tako, da kjer je to primerno, spodbuja preglednost prihodkov prek podpore sodelovanju držav in nevladnih organizacij v pobudi za preglednost v ekstraktivni industriji;
83. poziva, da se posebno pozornost nameni projektom, ki povezujejo naftna in plinska polja ter distribucijski sistem v Srednji Aziji s cevovodi, povezanimi z Evropsko unijo, vključno s prihodnjimi projekti, kot je Nabucco;
- ◦ ◦
84. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, posebnemu predstavniku EU za Srednjo Azijo, vladam in parlamentom držav članic, Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi ter predsednikom, vladam in parlamentom Kazahstana, Kirgiške republike, Tadžikistana, Turkmenistana in Uzbekistana.

6.11.2007

MNENJE ODBORA ZA RAZVOJ

za Odbor za zunanje zadeve

o strategiji EU za Srednjo Azijo
(2007/2102(INI))

Pripravljaivec mnenja: Josep Borrell Fontelles

POBUDE

Odbor za razvoj poziva Odbor za zunanje zadeve kot pristojni odbor, naj v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. je zaskrbljen, ker glavno besedilo strategije EU za Srednjo Azijo („strategija“) ne navaja izkoreninjenja revščine in socialne vključenosti kot ključnih prednostnih nalog, čeprav je revščina še vedno velika težava v večini držav Srednje Azije; zato poziva Svet in Komisijo, naj zagotovita ustrezno vključitev ciljev zmanjšanja revščine in socialnega razvoja v dialoge in programe sodelovanja;
2. je dodatno zaskrbljen, ker javno zdravje v strategiji ni navedeno kot prednostno vprašanje glede na sedanjo krizo v zdravstvenem sektorju in širjenje nalezljivih bolezni, kot sta virus HIV/aids in tuberkuloza, ki ogrožata splošen razvoj v regiji; poudarja, da mora EU ustrezno podpreti spoštovanje spolnih in reproduktivnih pravic;
3. pozdravlja omembo osnovnošolskega izobraževanja kot enega od področij sodelovanja v okviru evropske izobraževalne pobude in pričakuje, da bo to postalo resnična prednostna naloga, saj veliko otrok nima dostopa do izobrazbe ali pa je ta dostop omejen in območje Srednje Azije verjetno ne bo doseglo razvojnih ciljev tisočletja na področju pridobivanja splošne osnovnošolske izobrazbe;
4. meni, da bi morala strategija vključevati dvotirni pristop k enakopravnosti spolov v regiji, tako s pomočjo širjenja ukrepov za enakost spolov kot s krepitvijo vloge žensk; podpira celovito izvajanje konvencije ZN o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk;
5. poudarja potrebo po skladnosti politike EU v Srednji Aziji in zato opozarja, da mora biti strategija EU skladna z evropskim soglasjem o razvoju¹; poudarja tudi, da mora biti vsa

¹ Skupna izjava Sveta in predstavnikov vlad držav članic v okviru Sveta ter Evropskega parlamenta in Komisije

pomoč, ki se zagotovi v okviru instrumenta razvojnega sodelovanja¹, skladna z njegovimi splošnimi cilji, torej izkoreninjenjem revščine in uresničevanjem razvojnih ciljev tisočletja;

6. ugotavlja, da je izkoreninjenje revščine v Prilogi k strategiji opisano kot glavna prednostna naloga dvostranske pomoči Evropske skupnosti za obdobje 2007–2013; poziva Komisijo, naj Parlamentu redno zagotavlja podrobne informacije o tem, kako sta dvostranska in regionalna pomoč povezani s posameznimi razvojnimi cilji tisočletja, ter o proračunu, predvidenem za zdravstveni sektor in sektor osnovnega izobraževanja;
7. poudarja, da morajo imeti energetske projekti, financirani v skladu z instrumentom razvojnega sodelovanja, neposreden vpliv na zmanjšanje revščine, ter poziva Komisijo, naj Parlamentu zagotovi pravočasne in redne informacije o vplivu teh projektov na najbolj prikrajšane prebivalce Srednje Azije;
8. poudarja tudi, da morajo dejavnosti v okviru instrumenta razvojnega sodelovanja na področju migracij in upravljanja meja obravnavati potrebe najranljivejših skupin ter vključevati ukrepe za zaščito migrantov;
9. meni, da se mora strategija spoprijeti s temeljnimi vzroki preseljevanja, kot je pomanjkanje gospodarskih priložnosti, in sicer s podpiranjem posebnih programov lokalnega gospodarskega razvoja, zlasti na podeželju;
10. ugotavlja, da bi morala politika EU glede Srednje Azije temeljiti na poglobljenih razpravah in izmenjavah z vsemi zainteresiranimi stranmi; zato poziva EU, naj začne vključujoč politični dialog, ki bo parlamente, civilno družbo in lokalne oblasti pritegnil k izvajanju in spremljanju strategije in programov;
11. poudarja, da morata pomoč in sodelovanje EU izhajati iz dejanskih meril uspešnosti za vsako partnersko državo, razvitih v okviru prihodnjih dialogov o človekovih pravicah in demokraciji;
12. pozdravlja podporo izvajanju norm in konvencij Mednarodne organizacije dela za dostojno delo ter poudarja, da morajo biti ti standardi sestavni del gospodarskega sodelovanja, naložb in trgovinskih odnosov; ugotavlja, da delo otrok še vedno povzroča veliko zaskrbljenost, zlasti v Tadžikistanu in Uzbekistanu, ter poudarja potrebo po podpori izvajanju konvencije ZN o otrokovih pravicah;
13. pozdravlja obvezo o podpori pobudi za preglednost v ekstraktivni industriji v Srednji Aziji kot sredstvu za zmanjševanje revščine in trajnostni razvoj; pozdravlja tudi načrtovano sodelovanje pri doseganju razvojnega cilja tisočletja na področju dostopa do čiste pitne vode in učinkovitih sanitarnih storitev do leta 2015.

o razvojni politiki Evropske unije: „Evropsko soglasje“ – Evropsko soglasje o razvoju (UL C 46, z dne 24.2.2006, str. 1).

¹ Uredba (ES) št. 1905/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o vzpostavitvi instrumenta za financiranje razvojnega sodelovanja, UL L 378, 27.12.2006, str. 41.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	5.11.2007
Izid končnega glasovanja	+: 13 -: 0 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Margrete Auken, Thijs Berman, Josep Borrell Fontelles, Danutė Budreikaitė, Nirj Deva, Alain Hutchinson, Maria Martens, Luisa Morgantini, Pierre Schapira, Frithjof Schmidt
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	John Bowis, Manolis Mavrommatis, Anders Wijkman
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	

20.11.2007

MNENJE ODBORA ZA MEDNARODNO TRGOVINO

za Odbor za zunanje zadeve

o strategiji EU za Srednjo Azijo
(2007/2102(INI))

Pripravljalavka mnenja: Cristiana Muscardini

POBUDE

Odbor za mednarodno trgovino poziva Odbor za zunanje zadeve kot pristojni odbor, da v svoj predlog resolucije vključi naslednje pobude:

1. opozarja na vztrajno ponavljanje zahteve, naj Svet sistematično uporabi klavzulo o človekovih pravicah in demokraciji v odnosih z vsemi podpisnicami sporazumov o partnerstvu in sodelovanju; poziva Svet, naj pojasni, kako namerava uporabiti omenjeno klavzulo glede držav Srednje Azije, v katerih so začeli veljati sporazumi o partnerstvu in sodelovanju;
2. odobrava dokument, z naslovom „EU in Srednja Azija: strategija za novo partnerstvo“, ki ga je 30. maja 2007 potrdil odbor stalnih predstavnikov držav članic EU; meni, da je ta dokument pomemben korak v smeri vzpostavitve tesnejših gospodarskih in trgovskih vezi med EU in državami te regije; vseeno z obžalovanjem ugotavlja, da so pobude Skupnosti pozne in premalo ambiciozne;
3. poziva Komisijo in Svet, naj izvajata vse primerne ukrepe, katerih namen je spodbujanje večjega vključevanja Srednje Azije v svetovni trgovski in gospodarski sistem, zlasti s pomočjo takojšnjega pristopa štirih držav v regiji, ki tega še niso storile, k STO; ugotavlja, da je Kirgiška republika že včlanjena v STO; poziva Turkmenistan, naj zaprosi za članstvo v STO;
4. poziva Komisijo, naj oceni geostrateški pomen držav Srednje Azije in razišče dodatne možnosti za nadaljnje razvijanje sodelovanja z regijo, s čemer bi prispevala k izboljšanju poslovnega okolja in varnosti regije;
5. opozarja na geopolitični položaj Srednje Azije in na naraščajoče interese drugih gospodarskih sil, kot so Rusija, Združene države Amerike in Kitajska, na tem območju; zato meni, da je nadvse pomembno prednostno obravnavati sodelovanje s Srednjo Azijo;

6. priporoča povečanje gospodarskega sodelovanja med državami Srednje Azije, kar bo olajšalo usklajevanje s trgovinskimi in gospodarskimi standardi in predpisi EU; meni, da je bistvenega pomena razviti trgovinske in gospodarske dvostranske in večstranske odnose med državami Srednje Azije in Evropsko unijo, kar bo pozitivno vplivalo na celotno vzajemno delovanje obeh strani;
7. poudarja, da je realna rast BDP v državah Srednje Azije zelo različna; poudarja, da je imel Kazahstan leta 2006 10,6 % realno rast BDP, Republika Kirgizija pa le 2,7 %;
8. poziva Komisijo, naj s pomočjo trdne politične podpore in usmerjene tehnične pomoči podpre prizadevanja držav Srednje Azije, ki nameravajo odpraviti tehnične in gospodarske težave, ki jim onemogočajo vključitev v STO;
9. meni, da je popolno spoštovanje konvencij Mednarodne organizacije dela, standardov varovanja okolja in pravil, na katerih temelji STO, pogoj za trajnostni gospodarski razvoj teh držav, diverzifikacijo njihovega gospodarstva in boj proti revščini, ki je še vedno zelo razširjena;
10. poziva Komisijo in Svet, naj vzpostavita ustrezne dodatne varnostne ukrepe, ki bodo Evropski uniji omogočili, da izboljša svoj gospodarski in trgovinski položaj, olajša dostop evropskim gospodarskim subjektom v regijo ter omogoči in pospešuje sodelovanje, zlasti med malimi in srednje velikimi podjetji v državah Srednje Azije in v državah članicah Evropske unije; poudarja, da je treba glede tega razmisliti o izboljšanju okolja za naložbe v korist domačih subjektov v regiji;
11. meni, da so trgovina, promet, energija, znanost in tehnologija, izobraževanje in okolje pomembna področja za sodelovanje, da se zagotovi prihodnji gospodarski razvoj in uspešno vključevanje regije;
12. poziva Komisijo, naj pomaga državam Srednje Azije razširiti informacije o koristih, ki jih članstvo v Svetovni trgovinski organizaciji prinaša njihovim državam in državljanom;
13. meni, da je za regijo bistvenega pomena pospeševanje tehnološkega razvoja, ki temelji na naravnih virih, njihovem podzemnem pridobivanju in predelavi; poudarja, da je treba zagotoviti podporo naložbam na področju energije, metalurgije in kmetijstva, kar bo spodbujalo nadaljnje sodelovanje in vključevanje ter s tem zagotovilo varnost naložb in zaščito intelektualne lastnine;
14. z zaskrbljenostjo opaža, da že veljavni sporazumi o partnerstvu in sodelovanju z državami Srednje Azije ne dajejo vedno zelenih rezultatov; poziva države, ki tega še niso storile, da ratificirajo te sporazume in da v celoti uresničijo gospodarske in trgovinske predpise, ki jih sporazumi vsebujejo; poziva k čimprejšnjemu dokončnemu izoblikovanju akcijskih načrtov za Kirgizijo in Kazahstan ter k pripravi akcijskih načrtov za druge tri države v regiji takoj, ko bodo okoliščine to dovoljevale; poziva, da se nemudoma ratificirajo vsi že sklenjeni začasni sporazumi;
15. meni, da bi bilo treba sodelovanje držav Srednje Azije z evropskim in globalnim trgom podpreti z diverzifikacijo njihovih gospodarstev in trgovinske izmenjave, ter da se ne bi smeli osredotočati le na energijo; opozarja, da je diverzifikacija ključni dejavnik, da postane izvoz zanesljiv vir prihodnje gospodarske rasti v državah Srednje Azije;
16. z odobravanjem sprejema nedavno odločitev, s katero je Svet pooblastil Evropsko

investicijsko banko, da v sodelovanju z Evropsko banko za obnovo in razvoj, ki je že dejavna v tej regiji, poveča svojo kreditno podporo Srednji Aziji;

17. poziva Komisijo in Svet, da uvedeta vse možne ukrepe, ki lahko državam Srednje Azije olajšajo uporabo splošnega sistema preferencialov in spodbudijo razvoj medregijske trgovine;
18. meni, da je resnično treba vzpostaviti ugodnejše vizumske in carinske ureditve, da se izboljša okolje za naložbe in zagotovi tesnejše gospodarsko in trgovinsko sodelovanje; meni tudi, da bo sodelovanje na drugih področjih, na primer v turizmu, pozitivno vplivalo na zavezanost državljanov vrednotam Evropske unije;
19. meni, da je za gospodarski razvoj držav v regiji bistvenega pomena korenita reforma bančnih in zavarovalnih sistemov, vzpostavitev učinkovitega sistema mikrokreditov in izboljšanje ureditve in nadzora dejavnosti bank, s čemer bi bili postavljeni temelji za postopno odpiranje finančnih trgov;
20. spodbuja države v regiji, naj zagotovijo boljšo zaščito za neposredne tuje naložbe ter vlagajo v razvoj in izboljšanje lokalne, regionalne in čezmejne infrastrukture, izobraževanje in usposabljanje ter v trdne sisteme socialne varnosti, ki so temeljni pogoj za razvoj in stabilizacijo gospodarskih dejavnosti v regiji; spodbuja jih tudi, naj sprejmejo zakonodajo, ki bo v nacionalne zakone vključila najboljšo mednarodno prakso s področja družbene odgovornosti podjetij, njihovega nadzora in javne odgovornosti;
21. poziva države v regiji, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za zatiranje korupcije v javni upravi in zagotavljanje boljšega in bolj preglednega delovanje carin v skladu s standardi, ki jih je določila Svetovna carinska organizacija;
22. poziva Komisijo in Svet, naj tudi v sodelovanju z regionalnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z gospodarskimi vprašanji v Srednji Aziji, državam iz regije nudijo kvalificirano gospodarsko in upravno tehnično pomoč, ki bo v tem okviru omogočila okrepitev lokalnih javnih struktur, vzpostavitev učinkovitejših in raznovrstnih ekonomskih temeljev ter večji prodor lokalnih proizvodov na tuje trge, zlasti v EU; meni, da bi večje sodelovanje z EU na področju gospodarstva in trgovine v teh državah pospešilo politične reforme;
23. meni, da je v okviru celotnega pristopa do Srednje Azije nujno treba upoštevati različne ravni gospodarskega razvoja držav v regiji; poudarja vlogo, ki jo ima v regiji država z zelo razvitim gospodarstvom, kot je Kazahstan, in velikanske potencialne koristi krepitev gospodarskih in trgovinskih odnosov s to državo, nenazadnje tudi z vidika sodelovanja s celotno regijo;
24. poziva Svet in Komisijo, naj temeljito preučita prošnjo Kazahstana, da se pridruži državam, vključenim v evropsko sosedsko politiko, ki jo je pred kratkim vzpostavila Evropska unija, ter bolj splošno, naj ob upoštevanju novega geopolitičnega okvira ter pomena, ki ga regija ima za EU, pretehtata morebitno širitev področja uporabe evropske sosedske politike;
25. meni, da je treba trgovinske odnose vselej obravnavati glede na položaj človekovih pravic v teh državah.

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	20.11.2007
Izid končnega glasovanja	+: 20 -: 4 0: 0
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	Graham Booth, Daniel Caspary, Françoise Castex, Christofer Fjellner, Eduard Raul Hellvig, Jacky Henin, Caroline Lucas, Marusya Ivanova Lyubcheva, Erika Mann, Helmuth Markov, David Martin, Georgios Papastamkos, Godelieve Quisthoudt-Rowohl, Tokia Saïfi, Peter Šťastný, Robert Sturdy, Gianluca Susta, Daniel Varela Suanzes-Carpegna, Corien Wortmann-Kool, Zbigniew Zaleski
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Danutė Budreikaitė, Małgorzata Handzlik, Jan Tadeusz Masiel, Carl Schlyter
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	

IZID KONČNEGA GLASOVANJA V ODBORU

Datum sprejetja	20.11.2007
Izid končnega glasovanja	+: 20 -: 2 0: 2
Poslanci, navzoči pri končnem glasovanju	André Brie, Colm Burke, Bronisław Geremek, Ana Maria Gomes, Klaus Hänsch, Helmut Kuhne, Cem Özdemir, Justas Vincas Paleckis, Alojz Peterle, Tobias Pflüger, Mirosław Mariusz Piotrowski, Samuli Pohjamo, Libor Rouček, Katrin Saks, Jacek Saryusz-Wolski, Marek Siwiec, Charles Tannock, Ari Vatanen, Josef Zieleniec
Namestniki, navzoči pri končnem glasovanju	Giulietto Chiesa, Árpád Duka-Zólyomi, David Hammerstein, Milan Horáček, Marie Anne Isler Béguin, Gisela Kallenbach, Aloyzas Sakalas
Namestniki (člen 178(2)), navzoči pri končnem glasovanju	